

Jaarverslag Stichting Ateliers 2010

Inhoudsopgave

Voorwoord

1) Beleid in ontwikkeling	p. 3
1.1 Beleidsontwikkeling	
1.2 Vormgeven aan beleid	
2) Panden	p. 6
2.1 Permanente locaties	
2.2 Tijdelijke locaties	
2.3 Nieuwe panden	
3) Activiteiten in de panden	p. 9
3.1 Duvelhok	
3.2 Perron 58	
3.3 NS16	
4) Commissie aanname / wachtlijst	p. 12
4.1 Functioneren	
4.2 Feiten	
4.3 Toewijzing ateliers	
4.4 Doorstroming	
5) Communicatie en PR	p. 15
5.1 Website en digitale nieuwsbrief	
5.2 Pers en publiciteit	
5.3 Evaluatieonderzoek	
6) Advies, overleg en samenwerking	p. 20
6.1 Advies en bemiddeling	
6.2 Overleg en samenwerking	
Financiën	
- Stichting Ateliers en Stichting Start (en geconsolideerd)	
- Stichting Wilhelminapark	

Voorwoord.

Beste lezer(es),

U hebt het jaarverslag 2010 van Stichting Ateliers in handen.

Het jaar 2010 is een belangrijk jaar geweest. De groei aan panden en ateliers van voorgaande jaren diende vastgehouden te worden in het besef dat een belangrijk pand, Perron58, ging wegvallen. En tegelijk dienden zich nieuwe kansen aan op de locaties Wilhelminapark 53 en 53 en in de Lange Nieuwstraat in het Deprez-pand.

Het “verlies” van Perron58 is redelijk opgevangen met nieuwe ateliers in de Bisschop Zwijzenstraat, in Carré na het vertrek van de Muze en Groen Licht en op het Wilhelminapark 54 na verbouwing. Ook zijn er kunstenaars geplaatst in locaties van derden bijvoorbeeld de gemeente.

De uitdaging om in de panden Wilhelminapark 53 en 54 een “kunstcampus” te realiseren hebben we enthousiast aangenomen. Aandacht voor kunsteducatie door cursussen op niveau aan te bieden, plaatsing van kunstenaars in prachtig verbouwde ateliers en activiteiten tentoonstellingen en evenementen in de prachtige toonzaal. De keten: leren – maken – tonen gerealiseerd op 1 plek biedt mogelijkheden om doelstellingen op elkaar te betrekken en te werken aan een groete publieksbereik. Stichting Ateliers is verhuisd met haar kantoor naar het Deprez-pand in de Lange Nieuwstraat. Een prachtig gerenoveerd pand in het hart van de Spoorzone met een beloftevol perspectief: een bruisend en spannend gebied met veel aandacht voor kunst en cultuur.

In 2010 is Stichting Ateliers geëvalueerd in het kader van de evaluatie van de beleidsnota *KunstenMakers* 2005 – 2010. Op alle drie doelstellingen scoren we positief. We zijn blij dat ons beeld bevestigd wordt dat we op de goede weg zijn. Het gaat goed, maar het moet beter want de wachtlijst telt nog meer dan 100 namen. Ook in tijden dat het financieel-economisch minder gaat, hetgeen de kunst- en cultuursector niet onberoerd laat, willen we bijdragen aan een goed vestigings- en productieklimaat voor kunstenaars.

Het bestuur van Stichting Ateliers is nagenoeg hetzelfde gebleven. Van Leo van Beek is onder dank afscheid genomen, zijn plek is ingevuld door Bart van Berkel (architect)

We wensen u veel leesplezier en houden ons aanbevolen voor uw commentaar en opmerkingen.

Wilbert van Herwijnen, voorzitter.

1) Beleid

1.1 Beleidsontwikkeling

Ateliers Tilburg verworft en beheert ruimtes voor professionele kunstenaars. Daarnaast ondersteunt en stimuleert ze kunstenaars om ondernemender te worden. De doelgroep is verbreed met vooral de startende creatieve ondernemers, in samenwerking met Starterslift Creatief. De aandacht is ook verbreed naar onderwijs en opleiden (Factorium en Fontys) én presenteren in de centrale ruimtes van de panden, vanaf 2011 ook het Deprez-gebouw en Goretti. In cijfers: 240 kunstenaars werken in 215 ruimtes in 10 panden. Stichting Ateliers heeft 10 werknemers en een actief bestuur van vrijwilligers.

In 2010 staan enkele beleidslijnen centraal:

A. De ketenverwantwoordelijkheid

Stichting Ateliers is er in toenemende mate in geslaagd om de relatie met het onderwijs en opleiden van kunstenaars te verbreden en aan de kant van presenteren zijn er ook meer mogelijkheden gekomen voor tentoonstellingen en evenementen.

B. Het ondernemerschap

Stichting Ateliers is in de verbreding van haar doelstelling in 2010 bezig geweest met het versterken van ondernemende kwaliteiten bij kunstenaars. Natuurlijk op basis van vrijwilligheid en eigen keuzes van de mensen in kwestie. In het pand Carré is einde 2010 Starterslift Creatief ingetrokken met haar kantoor en een drietal goed opgeknapt ruimtes voor startende creatieve ondernemers. In tweede instantie komt de kennis en kunde van Starterslift Creatief ten goede van alle kunstenaars in Carré en in breder verband in alle panden van Stichting Ateliers. Mede voor dat doel hebben Stichting Carré en Starterlift Creatief een ontmoetingsruimte opgeknapt in het Carrégebouw, waar in informele sfeer mensen elkaar kunnen ontmoeten en in een stimulerende omgeving treffen om plannen en projecten te bedenken.

C. Publieksbereik

In veel panden, die Stichting Ateliers in beheer heeft, zit een mooie en soms ook grote binnenruimte die geschikt is voor evenementen en tentoonstellingen. Niet alleen voor de kunstenaars van Stichting Ateliers, ook voor externen die kunst- en cultuurgerelateerde projecten organiseren. Per project stimuleert Stichting Ateliers de organisatie om specifiek na te denken over het vergroten van hun publieksbereik. Zij vraagt om draaiboeken en biedt ter ondersteuning haar diensten aan, zonder daarbij het werk over te nemen. Zij heeft een faciliterende en adviserende functie in deze.

D. Tilburg als stad van makers

Stichting Ateliers heeft in 2010 samengewerkt met veel instellingen en organisaties in Tilburg met als doel om de kwaliteit en het bereik van de

activiteiten te vergroten. Natuurlijk spelen de ateliers en broedplaatsen daarin een centrale rol.

Afgestudeerde kunstenaars moeten hun professionele loopbaan kunnen ontwikkelen. Op het snijvlak van kunstdisciplines ontstaan vaak boeiende projecten. Vanuit de notie dat cultuur waardevol is bij het oplossen van problemen in een stad. Kunstenaars bieden een andere visie op alledaagse vragen. Daarvoor is ook podium nodig. Door uitwisseling van kennis en samenwerking presteren we beter en dit is bevorderlijk voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat van de stad voor individuen, maar zeker ook voor bedrijven. Dit beeld wordt bevestigd in de Evaluatie van broedplaatsen, ateliers en werkplaatsen 2005-2010 van de Gemeente Tilburg, waarin uit interviews blijkt, dat het aantal en de kwaliteit van atelierruimtes in Tilburg, bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat. Het aanbod aan ruimten is breed, divers en toegankelijk voor professionele kunstenaars. Veel kunstenaars willen zich in Tilburg vestigen.

E. Cultuur in relatie tot economie en onderwijs

In de ontwikkeling van de kunstenaar zien we, dat de autonome kunstenaar inmiddels in minderheid is. Veel mensen bewegen zich in de wereld van creatief-zakelijke dienstverlening (nieuwe media, design, architectuur, audiovisueel). Dit heeft ook een economische en educatieve waarde, want bij veel opdrachten worden creatieven/kunstenaars ingeschakeld. Daarnaast voegt het betrekken van kunstenaars bij projecten in het onderwijs ook het nodig klank en kleur toe (Stichting Ateliers zal in toenemende mate gaan samenwerken met het project Cultuur in de scholen van Tilburg (CIST)). Uit de bovengenoemde evaluatie blijkt, dat het toenemend aantal ruimtes in beheer van Stichting Ateliers bijdraagt aan het productieklimaat in Tilburg. Er is een gevarieerd aanbod, waarvan de muzikanten niet evenredig profiteren.

1.2 Vormgeven aan beleid

Stichting Ateliers opereert met een relatief kleine subsidie (ongeveer 10% van de omzet). Alle functies zoals beheer, administratie, communicatie en aannemebeleid zijn in de werkorganisatie voorhanden. Daarnaast functioneert een actief en deskundig bestuur van vrijwilligers. Met de groei van de organisatie is er ter vermindering van risico's voor gekozen om bij de panden die structureel in beheer zijn, een aparte stichting op te richten. Hierdoor is een heel netwerk ontstaan van stichtingen. Dit brengt ook met zich mee, dat de organisatie in alle aspecten dient te professionaliseren. In 2010 is een werkstructuur in de organisatie gezet, waardoor verantwoordelijkheden en functies duidelijk zijn benoemd. Er is een leidinggevende aangesteld voor de meer beleidsmatige kant en voor het eerst zijn functioneringsgesprekken gevoerd.

Stichting Ateliers realiseert zich, dat met de bereikcijfers op dit moment, qua werknemers en mensen in de ateliers er een financieel-economisch belang groeit. De betekenis van dit belang, gaan we concreter in kaart proberen te brengen. De relatie met relevante partijen in de markt van huisvesting is beter en structureler geworden. In toenemende mate worden we benaderd door de gemeente, makelaars bedrijfshuisvesting, de woningbouwcoöperaties en de particuliere sector met aanbiedingen. Zie 2.3.

2) Panden in beheer

2.1 Permanente locaties

NS16 / NS-Plein 16

NS16 is een ateliercomplex voor cultureel ondernemers in het hart van Tilburg. Jonge kunstenaars en vormgevers met een grote diversiteit aan disciplines oefenen hier onder één koepel hun beroep uit. Een ideale locatie voor zelfstandig werk, inspirerende ontmoetingen en cross-over tussen uiteenlopende vakgebieden. Naast de 14 ateliers beschikt NS16 over een publieksruimte voor exposities en andere culturele activiteiten. De vereniging NS16 zorgt voor minimaal 6 activiteiten per jaar in de publieke ruimte. [Gelukkig kreeg vereniging NS16 in 2010 voortgang in financiële ondersteuning t.b.v. de exploitatie van deze publieksruimte \(deze regeling loopt t/m 2011\).](#)

In tegenstelling tot de drukte rondom de publieksruimte vond er in 2010 slechts één verschuiving plaats binnen de ateliers van NS16 (fotograaf Josefina Eikenaar).

Carré

Het ateliergebouw Carré hebben wij als permanente atelierlocatie in beheer. In 2010 vonden 7 kunstenaars een nieuwe werkruimte op Carré, een goede doorstroming voor met name voor pas-afgestudeerden en creatieve starters.

Deze laatste doelgroep krijgt het afgelopen jaar extra aandacht middels het besluit van huisvesting van bureau Starterslift in het Carrégebouw, eind 2010 een feit. Zij trekken in de vrijgekomen ruimtes vanwege het vertrek van De Muze naar Factorium. Een gezonde doorstroming.

Wilhelminapark 54

In 2009 reeds in ons beheer, in 2010 hebben wij op de 2e verdieping drie extra ateliers kunnen maken, middels een nieuwe indeling van de ruimte.

We hebben cursusaanbod Goretti gelanceerd met advies van kunstenaars/docenten Linda Arts en Reinoud van Vught, maar ook docenten ABV Ton van der Vleuten en Huib Fens. En Boyke Brand (directeur Factorium) staat open voor nadere samenwerking om kunsteducatie in de toekomst vorm te geven. Zo werken wij ook aan samenwerkingsvormen met CIST, in 2011 concreet via het verhuren van ruimte aan deze organisatie. En via bestuurslid van Stichting Ateliers Annemarie Pijnappel hebben wij een welkome directe lijn naar onze achterban uit het kunstvakonderwijs.

Eind 2010 kent Wilhelminapark de volgende invulling: verhuur van 4 leslokalen, 2 werkplaatsen (grafiek en keramiek)- 11 dagdelen/week. Daarnaast de 7 ateliers: beeldend kunstenaar (2x), grafisch bureau (2x), fotograaf, architect, kunstcollectief Iksperiment.

2.2 Tijdelijke locaties

De volgende locaties zijn ondergebracht bij de eerder genoemde Stichting START (Stichting Tijdelijke Atelier Ruimtes Tilburg).

Duvelhok (St. Josephstraat 133)

Deze voormalige textielfabriek hebben wij sinds 2008 tijdelijk in beheer. Er bevinden zich 11 werkruimtes, een gastatelier en een publieksruimte voor allerlei projecten, zie hoofdstuk 'activiteiten in de panden'. Naar verwachting kunnen wij deze locatie nog tot medio 2011 beheren, aangezien de Universiteit van Tilburg een voorlopig koopcontract heeft getekend.

Havendijk 45A

Wij hebben de eerste verdieping van dit Besbopand aan de Piushaven tot eind 2011 in beheer. In de 8 units werken kunstenaars uit de grafische sector, de mode, schilderkunst en architectuur.

Lange Nieuwstraat (57/59/76)

Op deze locatie in de Spoorzone hebben wij - met dank aan WonenBreborg - 11 ateliers met 18 kunstenaars kunnen realiseren. Zij zijn actief op het gebied van grafische vormgeving, schilderkunst, fotografie en theatervormgeving.

2.3 Nieuwe panden

Perron 58

In 2010 viel het doek voor tijdelijke pand Perron 58, we hadden dit voormalig pand van Uitgeverij Zwijzen (Gasthuisring 58) twee jaar in beheer. Veel laatstejaars/afgestudeerden van de Brabantse kunstvakopleidingen hadden er hun werkruimte, naast startende creatieve ondernemers en twee "lastige" doelgroepen als keramisten (krachtstroom) en muzikanten (geluidisolatie). Daarnaast bleek de belangstelling voor de twee grote publieke ruimtes erg groot, met name voor Incubate, het Textielweekend en MEATing (2x).

Bisschop Zwijzenstraat 18-20

Gelukkig hebben wij als 'alternatief' een tijdelijke locatie in het centrum in beheer genomen. We kunnen in de Bisschop Zwijzenstraat 18 kunstenaars kwijt, en er is een bijzondere kapel. Bovendien bevindt het zich tegenover HFK en grenst het aan Factorium, dat maakt het interessant. Maar het belangrijkste is wel dat we het betaalbaar kunnen aanbieden, want veel net afgestudeerden willen niet boven de 100 euro per maand inclusief uitkomen.

Wilhelminapark 53

Het afgelopen jaar was ook de aanloop naar de renovatieperiode voor de achtergelegen ateliers van WPark 53, met de prachtige expositieruimte van 250m² daarbij.

Het was erg onzeker wanneer deze renovatie zou plaatsvinden, de aanvangsdatum werd telkens verschoven. Dit was niet prettig voor kunstenaars die rekenden op een nieuw atelier daar (o.a. als aansluiting op Perron 58), maar ook voor de exposant die zijn expositie gepland had in het najaar, en nu moest schuiven naar januari 2011.

Naar verwachting worden de gerenoveerde ateliers (9) en de publieksruimte eind mei 2011 opgeleverd. Vanaf die datum neemt Stg. Ateliers het gebouw Wilhelminapark 53 erbij in beheer, onder de naam Goretti (een verwijzing naar het voormalige weeshuis Goretti).

Deprezgebouw

Stichting Ateliers heeft in 2010 besloten het beheer na renovatie van het Deprezgebouw, gelegen aan de Lange Nieuwstraat 172-174, op zich te nemen. Oorspronkelijk zou ons kantoor vanaf medio 2010 naar deze locatie verhuizen, dit is februari 2011 geworden. Stichting Deprez beheert het pand nu, in Deprez hebben ook kantoor de kunstgerelateerde organisaties CIST, CAST, en Wereldpodium en gemeente/projectontwikkelaar Volkert/Wessels. Onze organisatie is nu meer zichtbaar op een centrale locatie in de stad, en samenwerkingsverbanden zijn nu eerder mogelijk. Ook beheren wij een publieksruimte die voor internen en externen te gebruiken is.

Gastatelier Sanne Hak

Het afgelopen jaar heeft SA voor het 2^e jaar een gastatelier aangeboden, gekoppeld aan de jaarlijkse uitreiking van de Jacques de Leeuwprijs voor jong talent. Het afgelopen jaar was Sanne Hak genomineerd vanuit de beeldende kunst. Sanne heeft een mooi atelier in het Duvelhok ter beschikking gekregen, dit loopt door tot medio 2011 wanneer de komende uitreiking zal plaatsvinden.

3) Activiteiten in panden

(zonder de pretentie van volledigheid staan hieronder activiteiten beschreven die een gevarieerd beeld geven van wat er in de loop van een jaar te beleven was)

3.1 Duvelhok

7 januari Kunstbalie – IK in de kunst, een tentoonstelling voor groep 5 t/m 8 van het primair onderwijs. De verhalen achter de kunstwerken (zoals een bewegend schilderij, abstracte taarten en een boek met spiegels) worden verbonden met aandacht voor het eigen “ik”. Een kleine 1000 kinderen hebben de tentoonstelling bezocht.

19 t/m 21 februari, 25 t/m 28 februari Carrékunstenaars – Caleidoscoop, onder deze titel hebben enkele tientallen kunstenaars die een atelier in Carré hebben werk tentoongesteld. Abstract, realistisch, sculpturen en schilderijen, foto's enz. een ware caleidoscoop. Begeleid door het kunstboek "Carré, de kunstenaar en het werk in een oplage van 500 exemplaren.

26 maart Koor Deining – Sluis 2 van Fons Mommers, een muzikale ode aan deze bijna honderd jaar oude sluis in het Wilhelminakanaal. Mommers was zelf sluiswachter en schreef de tekst en de muziek. Deze multidisciplinaire uitvoering met film- en geluidsfragmenten, zang en theater was 2 keer uitverkocht.

18 april t/m 9 mei Van Spaendonck – Geërfd talent, onder deze titel hebben een 25 nazaten van de gerenommeerde schilders Gérard en Corneille van Spaendonck werk getoond. Met name schilderijen, keramiek, textiel en fotografie met een nadruk op de eenentwintigste eeuw.

10 oktober Digitale Werkplaats – Nerdlab 8: Robots on tour, een ontmoeting van wetenschappers, kunstenaars, do-it-yourself technuten. Iedereen had robots meegebracht, een dirigent, een sumoworstelaar, een kolibrie een foodrobot enz. Het talrijke publiek reageerde verrast en enthousiast. Een geslaagd initiatief van de Digitale Werkplaats Den Bosch i.s.m. MAD en Noisivision.

11 tot 15 oktober Academie voor Beeldende Vorming – Eindexamenexpositie van bijna 50 studenten. Voor het tweede jaar op rij in het Duvelhok biedt dit een mooie inkijk in het beeldend vermogen van een nieuwe lichter kunstenaars en primair docenten, want ABV is allereerst een docentenopleiding.

1 december, de Universiteit van Tilburg, gemeente Tilburg en De Ideale Connectie organiseerden samen het Social Innovation Event. Een evenement waarin de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheid centraal staat om vernieuwende en verrassende producten op de markt te brengen. Voor de 150 bezoekers bleek sociale innovatie geen hype te zijn, maar een must.

2 december, het VMK-Café organiseerde in samenwerking met Stichting Ateliers een netwerkbijeenkomst waarin de toekomst van het Veemarktkwartier centraal stond en de plaats van kunstenaars daarbinnen. Mensen uit NS16, Carré en het Duvelhok toonden hun werk.

3.2 Perron 58

17 januari “Strong Together meets Art” , in beide hallen van Perron 58 presenteerden zich in totaal 87 organisaties die zich op het raakvlak bevinden van kunst / cultuur en aandacht voor mens en milieu. Elders in het pand vonden workshops en lezingen plaats. Ruim 500 mensen bezochten deze beurs.

8 t/m 11 februari, 330 eerstejaars studenten van de Hogeschool voor de Kunsten hebben zich een week verdiept in “The destroyed room” van de Canadese kunstenaar Jeff Wall. In kleine groepen werkten de studenten dans, rock, klassiek, circus, drama en beeldende vorming aan een gezamenlijke presentatie onder de titel “Opera 2010. Kleine acts en overweldigende massascènes, kortom een heel spektakel geregisseerd door Piet Dieleman en Koen Delaere

5 maart Kunstenaarscollectief WhatSpace organiseerde ook onder de naam “The destroyed room” een ontmoeting, en deels een tentoonstelling, van kunstenaars van allerlei disciplines. Cary Loren met een film over Detroit, kunstwerken van Lee Renaldo en Marijn van Kreij en Jeroen van Doorenweerd die met een rode BMW razendsnel en met slippende koppeling rindjes draaide in Hal 2.

9 t/m 11 april, en 15 -16 april, Theatergroep Torenspeelers heeft 5 uitverkochte uitvoeringen van “ MiTzomernachtdroom” , een bewerking van het beroemde stuk van Shakespeare en vertaald naar Tilburg, haar geschiedenis en dialect.

21 april Gemeente Tilburg, de BZW en de Universiteit van Tilburg organiseren samen de eerste “ Pechakucha”. Een Japans concept waarbij iedere spreker exact 6 minuten en 20 seconden de tijd krijgt om begeleid door 20 beelden zijn verhaal te doen. Het centrale thema was maatschappelijk verantwoord ondernemen. Een inspirerende netwerkbijeenkomst die druk werd bezocht.

22 t/m 24 april Toneelgroep De Bult speelde het schrijnende familiedrama “Emma Bult”, Grote publieke belangstelling, goede recensies en opvallend veel aandacht voor de locatie Perron 58, “de verlatenheid van Perron 58 geeft de beklemmenden sfeer van het stuk zeker een extra dimensie.

22 t/m 24 mei, 29 en 30 mei, 5 dagen lang presenteert Stichting De Uitvinders een fantastisch evenement voor de bovenbouw van de basisscholen. Techniek beleven als spannend avontuur en daardoor gestimuleerd zelf werken aan uitvindingen die de wereld verbeteren of leuker maken. In Perron 58 hebben drieduizend kinderen met hun ouders / begeleiders kennisgemaakt met techniek. Leuk detail, het Weerenergiehuis van de Tilburgse basisschool Christoffel werd beloond met de eerste prijs.

2 oktober In het kader van het Textielweekend organiseerde Ecofabs een kledingruil. Elke deelnemer kon max. 5 kledingstukken inbrengen, die een waardering kregen uitgedrukt in ecodots waarmee je bij anderen kon “winkelen” en zodoende een nieuwe garderobe kon samenstellen.

31 oktober t/m 28 november mEATing, mens/en/vlees. In november, van oudsher de slachtmaand, voor de tweede keer aandacht voor vlees middels een tentoonstelling, lezingen door kunstenaars, performances, film, meet&eat en een symposium. Kunstenaars fascineren en confronteren het publiek met menselijk en dierlijk vlees. In Hal 2 logeerden een groot deel van de tijd enkele varkens.

3.3 NS16

20-28 februari: Groepsexpositie 'Niets persoonlijks' met Tim Breukers, Joost Thissen en Guido de Pooter.

13-18 mei: Shellpower, een serie exposities op zoek naar de vertaling van weblogs naar een fysieke tentoonstelling.

21-30 mei: Oogcontact, schilderijen van Ad Fijneman

17-19 september: Incubate, met bands op de scheidslijn van kunst en muziek

1-3 oktober: Textielweekend met exposanten Janne Kusters (ontwerper), Maartje Ansems (fotografie) en Toos van den Hurck (sculpturen).

11 december: 'Mixed Doubles', Grand Slam expositie: thuiswedstrijd van NS16 met interne mix van toegepaste en autonome kunstenaar.

4) Commissie aanname

4.1 Functioneren

In 2010 bestond de aannamescommissie uit de volgende leden: Willem van de Nadort (illustrator), Marianne van Hest (schilder), Myria Nulden (ervaring in de kunstuitleen, kunstprojecten), PieterMax Schultz (beleidsmedewerker Cultuur & Ondernemen, beeldend kunstenaar), Sandra Leenhouders (schilder) en Marola Vink (coördinatie Stichting Ateliers, adviseur commissie).

De commissie komt om de zes weken bijeen om nieuwe aanmeldingen te beoordelen. Met de groei van de panden in beheer, de bekendheid van Stg. Ateliers en de diverse mogelijkheden die we bieden, merken we dat de aanmeldingen groeien. Dat betekent meer werk voor de commissie om te beoordelen: waren het in 2009 gemiddeld zes aanmeldingen per keer, in 2010 gaat dat richting 10 aanmeldingen per keer gemiddeld. Dit heeft ook te maken met de verbreding van onze doelgroep die we hebben doorgevoerd, naar ook nieuwe media en creatief ondernemerschap.

Maar ook de situatie van bijvoorbeeld een locatie niet ons beheer, de voormalige brandweerkazerne Stg. Krater in de wijk St. Anna, waarbij het voortbestaan wordt bedreigd speelt mee. Voor die kunstenaars is het nu van groot belang zich in te schrijven bij Stichting Ateliers, en dat merken we aan de aanmeldingen uit die hoek. Ook een gebouw als Villa Media, dat half leegstaat vanwege de erg hoge huurprijs gerelateerd aan de economische terugval van veel bedrijven, zorgt voor een grotere toestroom.

4.2 Feiten over aannames / afwijzingen in 2010

wachtlijst d.d. 1-1-2010: 80 wachtlijst d.d. 31-12-2010: 119
aantal aannames: 39 aantal afwijzingen: 8
aantal bezwaarschriften: 1 (toegekend)
aantal plaatsingen personen in ateliers: 38 waarvan in tijdelijke locaties: 26 (plaats op wachtlijst blijft dan behouden)

4.3 Toewijzing ateliers

Vanuit de wachtlijst (datum van inschrijving) gerelateerd aan de geschiktheid van een ruimte en de wensen/eisen van een atelierzoekende, wijst de coördinator van Stichting Ateliers ruimtes toe. Bij het ateliercomplex NS16 verschilt deze procedure enigszins, aangezien dit verzamelgebouw gekoppeld is aan een publieke ruimte waar men gezamenlijk zorg voor draagt. Stichting Ateliers draagt daar drie kandidaten aan vanuit de wachtlijst. De vereniging NS16 maakt hieruit haar keuze. In 2010 kwam deze procedure twee keer voor. Bij de overige panden hebben wij 36 kunstenaars kunnen helpen aan een atelierruimte, waarvan 26 op tijdelijke locaties.

Met het wegvallen van Perron 58 dit jaar, concreet betekent dat de 43 ateliers en de twee multifunctionele ruimtes, hebben wij de meeste kunstenaars alternatieven kunnen bieden binnen ons bestaand aanbod. We hebben met locatie Wilhelminapark 54 gelukkig een structurele locatie in beheer gekregen, maar aangezien dit gemiddeld dure ateliers zijn, sluit dit niet aan bij de meerderheid van onze doelgroep. Daarbij komt de onzekerheid van de tijdelijke locaties, zoals het Duvelhok. Het blijft een punt van aandacht en zorg om structureel voldoende en divers aanbod aan ateliers te hebben.

4.4 Doorstroming

De doorstroming in 2010 was aanzienlijk hoger dan voorgaande jaren.

Diverse redenen:

- vanwege financiën: atelier blijkt te duur voor autonoom kunstenaar (die vaak fors aantal m²'s nodig heeft voor beroepspraktijk)
- de wens om met het bedrijf te groeien, atelier blijkt te klein geworden bijvoorbeeld Groen Licht uit Carré weg of De Muze fusie met Factorium
- naar zelfstandige studio/unit via particulier, ipv 'verzamelgebouw'
- te weinig actief in het atelier
- keuze voor woon-werkcombinatie
- vertrek naar buitenland, andere stad
- tijdelijk gebruik i.v.m. project
- voorkeur voor ander pand van Stg. Ateliers

Zorgelijk blijven de hoge kosten van het atelier voor de doelgroep autonome kunstenaars. De overige redenen duiden naar ons idee op een gezonde doorstroming (groei bedrijf, naar groter atelier elders of keuzemogelijkheid binnen de gebouwen in beheer Stg. Ateliers)

Wachtlijst

Opvallend is de groei van muzikanten (Rockacademie) op de wachtlijst; zij melden zich steeds vaker, maar de ruimtes die we hebben zijn beperkt.

De inschrijvingen groeien vanwege onzekerheid tijdelijkheid van panden (grootste deel van de kunstenaars die staan ingeschreven hebben nu een atelier, veelal tijdelijk). De meeste kunstenaars uit Perron 58 hebben we onder kunnen brengen in de panden, en de doorstroming verloopt goed. Maar de onzekerheid blijft: wanneer tijdelijke panden stoppen is de urgentie ineens hoog.

Sinds het ontstaan van Perron 58 hebben we meer inschrijvingen van recent afgestudeerden van de kunstvakopleidingen, ook van buiten Tilburg. Daarnaast ook meer aanmeldingen van startende creatieve ondernemers.

5) Communicatie & PR,

In deze paragraaf wordt ingegaan op hetgeen in het format productbeschrijvingen “informatie, communicatie en PR “ is aangegeven in de subsidieaanvraag 2009 – 2010.

5.1 Website en digitale nieuwsbrief

In 2010 hebben wij een nieuwe huisstijl voor Stichting Ateliers uitgewerkt en de digitale nieuwsbrief gelanceerd. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met Janine Hendriks van Kaftwerk, Anja Dierx Fotografie en Bruut Ontwerp.

Janine heeft ervoor gezorgd dat we nu een eigen logo hebben, die doorgevoerd is in alle pr-uitingen; van website, digitale nieuwsbrief tot briefpapier van de verschillende stichtingen en visitekaartjes.

Deze nieuwe huisstijl gekoppeld aan de sterke fotografie maakt onze organisatie herkenbaar, krachtig en professioneel. De nieuwe huisstijl hebben wij officieel gepresenteerd, en is positief ontvangen, tijdens onze nieuwjaarsborrel van 2011.

Eind 2010 hebben wij onze eerste digitale nieuwsbrief breed maar gericht verspreid. Deze komt elk kwartaal uit. Naast het eigen nieuws vragen we input van ons netwerk en van ‘correspondenten uit de panden’. Een kunstenaar uit een van onze panden maakt een kort filmpje over een kunstenaar met zijn/haar werk in het vaste item ‘het atelier van..’ Daarnaast plaatsen wij relevante informatie vanuit het cultuurveld (eindredactie Ateliers Tilburg).

5.2 Pers en publiciteit

PR-uitingen

Onze jaarverslagen, met veel aandacht voor beeld en vormgeving, zetten wij sinds 2008 bewust in als promotie naar diverse partijen zoals woningbouwverenigingen, vastgoedsector, gemeente, Rabobank et cetera.

Dit jaar hebben wij ervoor gekozen om dit jaarverslag voor de laatste keer op die manier in te zetten. Eind 2010 al maakten wij een beknopt jaarverslag, met korte informatie over de panden die we beheren, in een frisse leporello-vorm met veel beeld en in een grote oplage. Deze is tijdens de nieuwjaarsborrel uitgereikt. We gebruiken het boekje nog steeds als ‘visitekaartje’/hand-out.

Daarnaast is er de uitgebreide versie van het jaarverslag. Die heeft u nu in handen.

Ook eind 2010 hebben wij een brochure uitgebracht van het Cursusaanbod Goretti. Het huidige cursusaanbod staat daarin vermeld met docenten die reeds lesgeven, maar ook de uitbreiding met het aanbod. Cursussen variërend van workshop, masterclass tot jaarcursus, die allemaal gegeven worden door professionele kunstenaars/docenten.

Dit aanbod moet bekendheid krijgen bij een breed publiek, de folder is ook breed en gericht verspreid, in 2011 moet blijken of het cursusaanbod goed loopt.

Stichting Ateliers wordt met regelmaat in de pers genoemd. Vaak in verband met activiteiten die in de panden georganiseerd worden of extern door kunstenaars uit de

panden worden uitgevoerd. We stimuleren organisaties en instellingen om structureel aandacht te besteden aan publieksbereik en een goede communicatie en gerichte publiciteit naar doelgroepen is daarvoor essentieel. Alle activiteiten die kort beschreven staan in hoofdstuk 3 hebben publiciteit gehad en Stichting Ateliers lift in die publiciteit mee.

Maar ook onze permanente zoektocht naar nieuwe panden en inspanningen tot behoud van bestaande panden leveren veel publiciteit op. De voorgenomen verkoop van het Duvelhok is uitgebreid in het nieuws geweest. Stichting Ateliers heeft serieus meegedaan in de verkoopprocedure. Haar plan kwam als goede tweede uit de bus. Dat we een externe financier konden interesseren voor ons plan en de financiële haalbaarheid daarvan sterkt ons in de overtuiging dat we een serieuze (markt-) partij zijn geworden.

Ook ontwikkelingen bij Perron 58, het vertrek van De Muze uit Carré en het stoppen van Zaal 16 zorgden voor publiciteit.

Daarnaast was ons logo als samenwerkingspartner regelmatig te zien op publiciteitsuitingen van exposities/happenings die plaatsvonden in de publieke ruimtes van het Duvelhok, Perron 58 en de kapel van Bisschop Zwijzenstraat.

Ook hebben wij in september meegedaan aan een pitch speciaal voor nieuwe raadsleden om kennis te maken met het culturele veld. 16 Organisaties presenteerden zich in 013 en de bibliotheek. Al eerder in het jaar ontvingen we nieuwe raadsleden in Perron 58 om ze kennis te laten maken met de Spoorzone en de plannen en programma's. Tijdens een "walking lunch" hebben we kennis kunnen maken met raadsleden en het belang van kunst en cultuur en meer specifiek het belang van goede en betaalbare werkplekken verduidelijkt.

5.3 Evaluatieonderzoek gemeente

In deze paragraaf wordt ingegaan op hetgeen beschreven staat in het format productbeschrijvingen Ateliers / werkruimten / broedplaatsen Subsidieaanvraag 2009 – 2010.

Eind 2010 vond er vanuit de gemeente een evaluatieonderzoek plaats 'Evaluatie van broedplaatsen, ateliers en werkplaatsen 2005-2010'. Voor dit onderzoek zijn voorzitter Wilbert van Herwijnen en coördinator Marola Vink benaderd, enkele kunstenaars uit de ateliers en enkelen van de wachtlijst.

Nagegaan is of:

- ateliers, werkplaatsen en broedplaatsen van Stichting Ateliers tussen 2005 en 2010 hebben bijgedragen aan het versterken van het productieklimaat in Tilburg,
- wat de bekendheid is met het aanbod van Stichting Ateliers onder kunstenaars van binnen en buiten de stad
- en of de ateliers, werkplaatsen en broedplaatsen bijdragen aan het vestigingsklimaat van Tilburg.

Ten aanzien van alle onderzoeksvragen komt Stichting Ateliers positief naar voren.

We worden door deze uitkomsten bevestigd in het beeld dat we op de goede weg zijn. Verder onderzoek naar behoeften bij kunstenaars en de mate van tevredenheid is nodig om adequaat te kunnen werken .

a. bijdrage aan het vestigingsklimaat van Tilburg

Het aantal atelierruimten in Tilburg draagt bij aan het vestigingsklimaat van Tilburg. Het aanbod van ruimten van Stichting Ateliers is breed, divers en toegankelijk voor professionele kunstenaars. Veel kunstenaars willen zich in Tilburg vestigen. Binnen de groepen kunstenaars is veel mond-tot-mond reclame.

Kunstenaars komen dan ook graag naar Tilburg, ook vanuit andere steden. Dit vanwege het gegeven dat ze een ruimte willen huren bij Stichting Ateliers, maar ook vanwege het kunstklimaat in de stad. De dynamiek van de stad is bepalend voor het klimaat van de stad. Vanuit andere steden wordt door kunstenaars naar Tilburg getrokken om aansluiting te vinden met andere kunstenaars uit Tilburg. Volgens Stichting Ateliers komen andere kunstenaars nadrukkelijk vanwege het kunstenaarsklimaat zich in Tilburg vestigen.

Stichting Ateliers draagt bij aan de sociale verbindingen tussen kunstenaars; voor veel kunstenaars is het prettig om in een omgeving met andere kunstenaars te zitten. De ateliers, de werkplaatsen en broedplaatsen dragen volgens Stichting Ateliers met grote zekerheid bij aan het vestigingsklimaat in Tilburg.

Over de mate waarin het aanbod van atelierruimten in Tilburg voldoende toereikend is, zijn de geïnterviewde kunstenaars echter verdeeld. De meeste vinden dat er in zijn geheel in Tilburg te weinig aanbod is.

b. bijdrage aan het productieklimaat

Stichting Ateliers levert een positieve bijdrage aan het productieklimaat in Tilburg. Er is een toenemend aantal werkruimten in beheer van Stichting Ateliers. Een toename in aantal werkruimten schept gelegenheid voor een toenemend aantal professionele kunstbeoefenaars om kunst te maken.

Ook is het aanbod van werkruimten door Stichting Ateliers divers en toegankelijk. De meeste kunstenaars vinden dat Stichting Ateliers een gevarieerd aanbod heeft. Stichting Ateliers bevestigt dit, echter zij heeft niet voor kunstenaars uit alle disciplines een even groot aanbod. Dit is een aandachtspunt voor de komende jaren (podiumkunsten, theater/dans en muziek).

Het aanbod van Stichting Ateliers is toegankelijk voor professionele kunstenaars in de vaste panden en voor starters in vooral de tijdelijke panden. Dit zorgt ervoor dat de serieuze kunstbeoefenaars aan de stad gebonden blijven en de beginnende kunstenaars een kans krijgen. Een blijvend aandachtspunt is de relatie met het amateurveld.

De rol die Stichting Ateliers speelt in het werkveld van werkplaatsaanbieders tussen 2005 en 2010 is groot. Kunstenaars geven aan dat er genoeg mogelijkheden zijn wat

betreft het exposeren van eigen werk, men is hier tevreden over. Een aantal kunstenaars ziet het aantal ontmoetingsplaatsen graag uitgebreid.

Door het toenemende aantal werkruimten in het beheer van Stichting Ateliers, de diversiteit en afgebakende toegankelijkheid, maakt dat het productieklimaat in Tilburg wordt versterkt. De diversiteit schept de gelegenheid voor een breed aanbod aan disciplines en door enkel ateliers toe te wijzen aan professionele kunstenaars zorgt Stichting Ateliers ervoor dat de serieuze kunstbeoefenaars aan de stad gebonden blijven. De tevredenheid over het kunstklimaat en de bijdrage hiervan door Stichting Ateliers zorgt voor een toename van de aantrekkelijkheid van de stad en de motivatie zich als kunstenaar in Tilburg te vestigen.

c. de bekendheid van het aanbod van Stichting Ateliers onder kunstenaars tussen 2005-2010.

Het aantal kunstbeoefenaars op de wachtlijst groeit, ondanks de groei van het aantal ateliers in beheer van Stichting Ateliers. De groei van de wachtlijst bij Stichting Ateliers geeft aan dat kunstbeoefenaars (van binnen of buiten de stad) kennis hebben van het bestaan van Stichting Ateliers. Juist door het succes van Stichting Ateliers wordt de bekendheid groter. Kunstenaars willen graag een ruimte huren bij Stichting Ateliers vanwege het aanbod en vanwege het kunstklimaat in Tilburg. De toename van bekendheid met Stichting Ateliers is waarschijnlijk voor een deel toe te schrijven aan de succesvolheid van Stichting Ateliers en de positieve ervaringen van kunstenaars met de atelierruimten.

De geïnterviewde kunstenaars zijn tevreden over het aanbod van Stichting Ateliers. Dit geeft aan dat vooral op dezelfde wijze gecontinueerd kan worden. Wel zou Stichting Ateliers volgens een aantal kunstenaars meer ruimten in beheer moeten krijgen. Wellicht zou Stichting Ateliers nog beter kunnen inventariseren of er meer panden in de particuliere sfeer verworven kunnen worden.

Volgens een aantal kunstenaars zou het aantal ontmoetingsruimten uitgebreid kunnen worden, een aantal geeft aan dat er hier te weinig van zijn. Aannemelijk is dat de bekendheid met het aanbod van Stichting Ateliers tussen 2005 en 2010 is toegenomen.

Om de tevredenheid van de kunstenaars over Stichting Ateliers beter in beeld te krijgen, zou het goed zijn een grootschaliger tevredenheidsonderzoek onder de huurders en de kunstenaars op de wachtlijst af te nemen.

6) Advies, overleg en samenwerking

6.1 Advies en bemiddeling, aansluitend bij hetgeen beschreven staat in het format productbeschrijvingen “Advies en bemiddeling” subsidieaanvraag 2009 – 2010.

Gedurende 2010 is met regelmaat steekproefsgewijs bijgehouden (steeds gedurende een periode van 1 week) welke vragen op diverse manieren aan Stichting Ateliers gesteld worden en hoeveel er dat zijn. In het prestatieakkoord staat op jaarbasis: “25 keer advies geven, 50 keer gebruikmaken van de lijst van zoekenden en 10 succesvolle plaatsingen. Als we de cijfers mogen extrapoleren dan realiseren we op jaarbasis het dubbele aan adviezen en is de groeiende wachtlister zeker meer dan 50 keer gehanteerd en zijn zoals in 4.2 is gemeld 38 succesvolle plaatsingen gerealiseerd. Advieswerk blijkt een veelheid aan vragen en aandachtspunten te beslaan. Zo is de invloed van de crisis in het vastgoed goed te merken in het aanbod aan ruimtes van bedrijfsmakelaars maar ook particulieren. Ook al is de m2 prijs bij St. Ateliers niet te vergelijken met commerciële prijzen dan blijkt bij leegstand (met alle gevolgen van dien) het interessant te zijn om te kiezen voor een invulling met ateliers. Bijvoorbeeld units op Kraaiven zijn aangeboden om de kosten te delen. Ook een leegstaande sporthal op Stappegoor ! Het Droge-complex maar dan slechts voor een half jaar. Projectontwikkelaars melden zich die in een stagnerende kantoren- en appartementenmarkt in de doelgroep kunstenaars nieuwe klanten zien. 1 vrouwelijke Kunstenaar hebben we aan een atelier geholpen in een gebouw speciaal voor vrouwen (de Amandelboom in de Boomstraat!)

Van de gemeente Tilburg afdeling beheer komt ook met enige regelmaat de vraag of we kunstenaars hebben voor bijvoorbeeld een leegstaande school. Drie kunstenaars hebben nu een werkplek in een schooltje in de Schubertstraat in Noord.

Bij zo goed als alle evenementen in de panden Perron 58 en Duvelhok is sprake van advisering op zo goed als alle aspecten van het projectmatig werken. Dat speelt bij NS16 veel minder.

Ter illustratie van de diversiteit: een coach van een cliënt uit Breda vraagt om te adviseren waar en hoe in Tilburg te exposeren. Studenten van de Circus academie zoeken een 9 meter hoge oefenruimte. Een startend ontwerpbedrijf (2 personen) bedankt dat mede door de inspirerende samenwerking en onze adviezen hun eerste opdrachten geslaagd zijn. Een kunstenaar musicus heeft nu een bloeiende lespraktijk dankzij enige marketingadviezen. Een tiental kunstenaars met huurachterstanden is dankzij onze adviezen niet kopje onder gegaan. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het in 1 geval niet gelukt is.

Wat structureler van aard zijn projecten als het Ru van Rossumhuis. Dit initiatief richt zich op het realiseren van een op de wijk gerichte leef- en werkgemeenschap voor oudere kunstenaars, wetenschappers, auteurs en acteurs, die behoefte hebben aan professioneel zorg en steun. Vergelijkbaar met het landelijk bekende Rosa Spierhuis. Een eerste adviesvraag leidt tot vervolgesprekken en deelnemen aan brainstormen. Ook het Dienstencentrum “Diversiteit Kunst en Cultuur” i.o. is een project waar vanuit een eerste contact meer tijd en energie in gaat zitten. Het richt zich op het bevorderen van cultureel ondernemerschap en komt op voor de belangen van

kunstenaars elders in de wereld, die een voet aan de grond willen krijgen in het Westen.

6.2 Overleg en samenwerking, aansluitend bij hetgeen beschreven staat in het format productbeschrijvingen “netwerken en belangenbehartiging” subsidieaanvraag 2009 - 2010

Er is structureel overleg met de gemeente in de persoon van Caia Oortwijn (beleidsmedewerker cultuur) en gebiedsmanagers. In de beleidsontwikkeling is veel aandacht besteed aan broedplaatsen en doorstroming.

Op provinciaal niveau hebben wij nauw contact met de Brabantse steden Breda, Den Bosch, Eindhoven, met als doel informatie uitwisselen over wachtlijsten, toewijzingsbeleid, provinciale projecten/subsidies en krachten bundelen voor 2018 Brabantstad.

Daarnaast zijn wij aangesloten bij het landelijk overleg atelierorganisaties (LOA), georganiseerd door atelierorganisatie SLAK uit Arnhem, waar overigens ook België (Gent en Antwerpen) bij aanwezig is. Dit overleg vindt tweemaal per jaar plaats om ervaringen uit te wisselen en een thema te bespreken. In 2010 bij Slak in Nijmegen, en bij de ABS (atelierbeheerstichting) in Den Bosch.

Vanuit deze contacten bezochten wij SoundPort in Rotterdam, samen met muzikant Tom Sikkers en de atelierorganisatie uit Den Bosch, om te kijken of wij in Tilburg/Brabant ook meer professionele repetitieruimtes en opnamestudio's kunnen creëren. Chris Bouma van de atelierorganisatie SKAR uit Rotterdam was onze gastheer.

De bijeenkomsten van de culturele sociëteit in Tilburg, vonden dit jaar plaats bij Incubate, Factorium en het nieuwe BKKC, zinvolle netwerkbijeenkomsten, evenals de bijeenkomsten georganiseerd door VMK.

Het bestuursuitje ging april 2010 naar de Verbeke Foundation nabij Antwerpen. Geert Verbeke is direct betrokken bij de expositie mEATing in Perron 58 en dit leidde tot een uitnodiging om naar zijn unieke binnen- en buitenexposities te komen kijken.

En als laatste highlight in december 2010 waren wij blij met de toevoeging van jong talent Evelien Lohbeck aan het Cursusaanbod Goretti!

Bijlagen

1. Organisatiestructuur met bestuursleden

d.d. december 2010

Stichting Ateliers:

- Wilbert van Herwijnen, voorzitter
- Paul Peters, penningmeester
- Mark Stalpers, secretaris
- Hans van Berkel
- Claire Clarijs
- Annemarie Pijnappel
- Roger Henkens

Stichting Carré:

- Pieter Siebers, voorzitter
- Paul Peters, penningmeester
- Mark Stalpers, secretaris
- Bart Hoogveld
- Sandra Leenhouders

Stichting NS-Plein 16:

- Hans van Berkel, voorzitter/penningmeester
- Roger Henkens

Stichting START (stichting tijdelijke atelierruimtes Tilburg):

- Wilbert van Herwijnen, penningmeester
- Claire Clarijs, voorzitter
- Bart van Berkel
- Roger Henkens

2. Uitbreiding van het atelierbestand in 2010

Wilhelminapark 54: 3 ateliers (2e verdieping)

Bisschop Zwijzenstraat 18-20: 18 ateliers + 1 publieksruimte (kapel)

Carré: 10 ateliers (i.v.m. vertrek Groen Licht en De Muze)

Verlies aantal ateliers: P58 43 ateliers en 2 publieksruimtes

Reeds in beheer bij Stichting Ateliers in 2010

Carré: 87 ateliers

NS16: 17 werkruimtes

Duvelhok: 10 werkruimtes

Lange Nieuwstraat 57-59: 7 werkruimtes

Lange Nieuwstraat 76: 4 werkruimtes

Havendijk 45A: 8 werkruimtes
Perron 58: 43 ateliers
Totaal: 176 ateliers (+- 200 kunstenaars)

Totaal in beheer d.d. 31-12-2010: 164 ateliers (+- 200 kunstenaars)

3. overzicht doorstroming 2010

Colofon

tekst en redactie: Marola Vink en Alex van Zundert